

Atıfta Bulunmak İçin / Cite This Paper: Şeker, M. (2019). "Orta Çağ'da Şam Diyarının Stratejik Bir Kalesi: Aclûn Kalesi", *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8 (4): 3799-3807.

Geliş Tarihi / Received Date: 17 Ekim 2018

Kabul Tarihi / Accepted Date: 3 Haziran 2019

Arařtırma Makalesi

ORTAÇAĞ'DA ŞAM DİYARININ STRATEJİK BİR KALESİ: ACLÛN KALESİ

Dr. Mehmet ŞEKER

Düzce Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi

mehmetseker@duzce.edu.tr

ORCID:0000-0003-2372-2375

Öz

Orta Çağ'da Şam diyarında Filistin'in doğusu ile Amman'ın kuzeyinde yer alan Aclûn şehrinde bulunan Aclûn Kalesi'nin, ilk inşasından itibaren dönemi boyunca önemini sürdürmüş stratejik bir merkez olduğu görülmektedir. Kalenin de içerisinde yer aldığı Aclûn şehrinin, bölgedeki önemli yerleşim alanlarından birisi olduğu bilinmektedir. Hiç kuşkusuz şehri önemli ve cazip bir yer konumuna getiren özelliklerin başında, şehrin bölgede merkezi bir yerde bulunması ve savunma için güçlü bir kaleye sahip olması gelmektedir. Aclûn Kalesi'nin Türk ve İslâm tarihi açısından önemli bir yeri bulunmaktadır. Örneğin; Aclûn Kalesi, Haçlı saldırılarına karşı korunmak amacıyla 1184 yılında Selâhaddin Eyyûbî'nin komutanı İzzeddin Üsâme tarafından inşa ettirilmiştir. Ayrıca daha sonraki süreçte Moğollara karşı Mısır diyarını müdafaa edecek savunma hattının, Memlûkler tarafından Aclûn'da teşekkül ettirilmiş olduğu görülmektedir. Gerek Haçlılara karşı korunma amaçlı kalenin inşa edilmesinin gerekse Moğollara karşı savunma hattının burada oluşturulmasında Aclûn şehrinin, merkezi konumda bir yer olmasının yanı sıra güçlü bir kaleye sahip olmasının da etkili olduğu görülmektedir. Eyyûbîler ve Memlûkler döneminde altın çağını yaşayan Aclûn Kalesi, Osmanlılar Dönemi'nde seleflerine nazaran önemini yitirmiş ve nihayetinde son asırlardaysa eski stratejik önemini kaybetmiştir. Bu çalışmamızda Orta Çağ'da Aclûn Kalesi'nin hususiyetle Eyyûbîler ve Memlûkler zamanında üstlenmiş olduğu fonksiyonlarına ve önemine işaret edeceğiz. Bunlara ilaveten bizatihi müşahade edip inceleme fırsatı bulduğumuz Aclûn Kalesi'nin çekmiş olduğumuz bazı fotoğraflarına da çalışmamızda yer vereceğiz.

Anahtar Kelimeler: Aclûn, Aclûn Kalesi, Şam Diyarı, Orta Çağ

A STRATEGIC CASTLE OF DAMASCUS REGION IN THE MIDDLE AGE: ACLÛN CASTLE

Abstract

Aclûn Castle, built in the city of Damascus in between the east of Palestine and in the north of Amman in the Middle Age, is seen as a strategic center which has maintained its importance throughout the period from its first construction. It is known that the city of Aclûn, where the castle is located, is one of the important settlement areas in the region. Undoubtedly, one of the main features that make the city an important and attractive place is that the city is located in a central place in the region and has a strong castle for defense. Aclûn Castle has an important place in Turkish and Islamic History. It was built in 1184 by Izzeddin Usâme, the commander of Salâhaddin Eyyûbî, in order to protect from the Crusader attacks. It is seen that the city of Aclûn has a central position in the construction of the castle for the protection of the Crusaders as well as in the defense line against the Mongols. Aclûn Castle, which lived its golden age during the reign of Ayyubis and Mamluks, lost its importance in the Ottomans Period compared to its predecessors; and finally, it has lost its old strategic importance in the last few centuries. In this study, we will point out the functions and the importance of the Aclûn Castle under the Ayyubis and Mamluks in the Middle Ages. In addition to these, we will also present some photographs of the Aclûn Castle, where we have the opportunity to observe and examine the city itself.

Key Words: Aclûn, Aclûn Castle, Damascus Region, Middle Age

1. GİRİŞ

Kal'a (kale) kelimesi; sökmek, koparmak, bir şeyi yerinden çıkarmak gibi anlamlara gelmektedir. Bunların yanı sıra *kal'a*; bir şeyi aslından söküp çıkarmak, hurma ağacının dibinden ayrılmış olan fidan ve ağaç, dağ büyüklüğünde bulut, hörgüçten kesilmiş olan parça, bir şeyden kopmuş olan parça, dağda erişilmesi zor muhkem yapı, dağ başında yapılmış sarp ve sağlam hisar gibi anlamlara da gelmektedir (İbn Manzûr, t.y: 3722-3725; el-Cevherî, 1990: 1270-1272; ez-Zebîdî, 2000: 60-73; Mütercim Âsım Efendi, 2014: 3479-3480; *Mu'cem el-Vasît*, 2008: 783; *el-Müncid fî el-Luğa*, 2008: 650-651; Sarı, t.y: 1254). İskân edilen bir yeri muhafaza etmek, düşman saldırılarından korunmak ve önemli geçit yerlerini kontrol etmek gibi nedenlerden dolayı kaleler inşa edilmiştir (Eyice, 2001: 240). Coğrafi açıdan öneme sahip şehirlerde inşa edilen kalelerin ehemmiyeti oldukça fazladır. Genelde bu şehirlerde bir kale inşa edilirdi. Hatta bazı zamanlar şehirde inşa edilen kale o kadar önemli hale gelirdi ki o şehir kalenin adıyla anılırdı. Bu durum o şehrin önemli bir yer haline gelmesinde, kalesinin çok önemli ve hususi bir yerinin olmasından kaynaklanmaktadır.

Orta Çağ'da stratejik mevkiilerin muhafazası için inşa edilen en güvenli, korunaklı yerlerin kaleler olduğu şüphe götürmez bir gerçektir. Çünkü geniş bir bölge ya da şehir içerisinde ani baskınlar karşısında süratlice sığınılacak en iyi liman, müstahkem surlara sahip bir kaledir. Bu maksatla Orta Çağ'da birçok kalenin inşa edildiği görülmektedir. İşte inşa edilen bu kalelerden biriside Şam diyarının stratejik bir kalesi olan Aclûn Kalesi'dir.

Biz bu çalışmamızda Şam diyarındaki mevcut olan kaleleri bir bütün olarak ele almak yerine hususi olarak Aclûn Kalesi'ni ele alıp inceleyeceğiz. Bu maksatla Aclûn şehri ve önemi üzerinde durduktan sonra Eyyûbîler Dönemi'nde Aclûn Kalesi ve Memlûkler Dönemi'nde Aclûn Kalesi konularını ele alacağız.

2. ACLÛN ŞEHİRİ VE ÖNEMİ

Aclûn; Ürdün'ün başkenti Amman'ın 73 km. kuzeybatısında, İrbid'in ise güneyinde yer almaktadır (Bostan, 1988: 326). Bunun yanında şehrin Caraş'a olan uzaklığı ise 24 km'dir (el-Cehînî, 2008: 11). Önceden Aclûn, Ürdün'ün İrbid ilinde bulunan bir ilçeydi (*el-Müncid fî el-'Âlâm*, 2008: 375; Bostan, 1988: 326). Günümüzde ise Aclûn, Ürdün'ün illerinden birisidir.

Aclûn şehri, Raşit Halifeler zamanında yapılan fetihler neticesinde Müslümanlar tarafından alınmıştır (Bostan, 1988: 327). Türk ve İslâm Tarihi açısından Aclûn şehrinin bazı önemli yanları bulunmaktadır. Bu meyanda şehrin en önemli yanlarından birisi Moğollara

karşı Mısır diyarını müdafaa edecek savunma hattının Memlûkler tarafından Aclûn'da teşekkül ettirilmesidir.

Aclûn şehrini ziyaret edenlerden birisi 14. yüzyılın meşhur seyyahı İbn Battûta'dır (1304-1369). İbn Battûta; Aclûn şehrinin güzel bir şehir olduğunu, şehirde birçok çarşının bulunduğunu, şehrin kıyısından suyu tatlı bir nehrin geçtiğini ve ayrıca şehrin kalesinin de oldukça yüksek olduğunu belirtmektedir (İbn Battûta, 1992: 61). Aclûn şehri, Memlûklerin en önemli sultanlarından el-Melik en-Nâsir Muhammed b. Kalavun Dönemi'nde oldukça büyük ve önemli bir şehir haline gelmiştir (Bostan, 1988: 327).

Aclûn şehrinin önemli hususiyetlerinden birisinin diğer şehirlere yiyecek ve içecek satan bir yer olmasıdır (Evliyâ Çelebi, 2005: 421). Bunun yanı sıra Aclûn'un önemli hususiyetlerinden birisi de bu şehirde meşhur bazı şahsiyetlerin ve âlimlerin yetişmiş olmasıdır. Bu şahıslardan bir kısmı el-Aclûnî nisbesini almıştır. Bu şehrin yetiştirdiği âlimlerden bazılarına, *Keşfü'l-Hafâ'*'nin müellifi İsmâil b. Muhammed el-Aclûnî ile hadis ve daha ziyade *Sahîh-i Buhârî* okutmakla meşhur olan Muhammed b. Ahmed el-Aclûnî'yi örnek olarak verebiliriz (Yardım, 1988: 327-328; Uğur, 1988: 328).

3. ACLÛN KALESİ VE STRATEJİK ÖNEMİ

Aclûn Kalesi Benî Avf Dağı'nın zirvesinde yer almaktadır (el-Cehînî, 2008: 11). Kale 580(1184) yılında Selâhaddin Eyyûbî'nin komutanı İzzeddin Üsâme tarafından inşa edilmiştir (el-Cehînî, 2008: 11; Bostan, 1988: 327). Filistin'in doğusu ile İdlîb ve Amman arasında bulunması hasebiyle Aclûn şehri ve Kalesi coğrafi açıdan oldukça önemli bir yerde bulunmaktadır. Bu durum, Aclûn Kalesi'nin önemini ve fonksiyonunu daha da arttırmaktadır.

Stratejik bir kale olan Aclûn Kalesi, hendek ile çevriliydi (el-Cehînî, 2008: 11). Kale, küçük olmasına rağmen oldukça güçlü bir kale olup içerisinde askerler, askerî mühimmat, yiyecek ve içecek bulunmaktaydı (el-Kalkaşandî, 1917:105). Bunların yanı sıra Aclûn Kalesi oldukça yüksekti (İbn Battûta, 1992: 61). Kalenin deniz seviyesinden yüksekliği 1023 metre olup bir dağın üzerinde yer almaktaydı. Kale sayesinde şehir, bölgenin güvenli bir yeri haline gelmiştir.

Aclûn Kalesi bazı şahısların tutuklanıp hapis cezalarını çektikleri yerdî. Örneğin Rabîa Arapları emîri Zâmil b. Ali ile İsa b. Mühannâ arasında anlaşmazlık meydana gelmişti. 659 (1260/1261) yılında Dımaşk nâibi olan Aâeddin Taybars, Zâmil b. Ali tutuklatıp ardından Aclûn Kalesi'nde hapsedirmişti (Şeşen, 2009: 47). Ayrıca Zilhicce 672'de (Haziran/Temmuz 1274) Arap emîrlilerinin büyüklerinden olan Amr b. Mahlûf hapsedilmiş olduğu Aclûn Kalesi'nden kaçmış ve Moğollara sığınmıştı (İbn Abdüzzâhir, 1976: 423).

Aclûn Kalesi'nde görev yapan önemli bazı ilim adamları da vardır. Örneğin cerrahî, ortopedi ve klinik tedavi alanlarında meşhur olan İbn el-Kuff, Aclûn Kalesi'nde bir dönem

tabiplik yapmıştır (Şeşen, 2009: 329-330). Netice itibariyle şehirde bulunan kalenin; Aclûn'u siyasi, askeri ve ticari yönden bölgede oldukça cazip bir yer haline getirmiş olduğu anlaşılmaktadır.

4. EYYÛBÎLER DÖNEMİ'NDE ACLÛN KALESİ

Eyyûbiler Dönemi'nde 1184 yılında Selâhaddin Eyyûbî'nin (1171-1193) komutanı İzzeddin Üsâme tarafından inşa edilen Aclûn Kalesi'nin, Haçlıların saldırılarına karşı korunmak amacıyla inşa edilmiş olduğu görülmektedir (Bostan, 1988: 327). Zaten bu devirde Haçlılar saldırılarını oldukça artırmıştı. Bu sebeple Aclûn Kalesi bölgede Haçlı saldırılarına uğrayan kimselerin sığınacağı en korunaklı yerlerden birisi haline gelmiştir.

Eyyûbiler zamanında Aclûn Kalesi'nin önemli bir fonksiyonu da yağmacılık yapan bedevilerin itaat altına alınması ve onların yağmalarına karşı halkın korunmasıydı. Örneğin Eyyûbî sultanı el-Melik el-Kâmil (1218-1238) zamanında kale, yağmacı bedevilerin itaat altına alınmasında önemli bir merkez üssü konumundadır. Yine bu dönemde Salt Kalesi de bu amaç için inşa edilmiştir (Şeşen, 1995: 23; Şeşen, 2002:113).

Aclûn şehrinde kalenin yanı sıra bir takım Eyyûbî eserleri de mevcuttur. Eyyûbî sultanlarından en-Nâsır Salâhaddin Eyyûbî ve el-Melik es-Sâlih Necmüddîn Eyyûb'un yaptırmış olduğu eserler bulunmaktadır. Örneğin es-Sâlih b. Eyyûb 645 (1247) yılında Aclûn'da bir mescit inşa ettirmiştir.

Günümüzde Aclûn Kalesi'nin üzerinde bulunan iki kitabeden birisi Aybek b. Abdullah kulesinin doğu tarafında olup Aybek b. Abdullah'ın 611 (1214-1215) senesinin aylarında kaleyi inşa ettiği belirtilmektedir. Diğer kitabe ise Selâhaddin Yûsuf Kulesi'nin güney tarafında bulunmakta olup es-Sultan el-Melik en-Nâsır Selâhaddin Yûsuf zamanında kalenin yenilenmiş olduğu belirtilmektedir (Sözlü, 2009: 17-19).

5. MEMLÛKLER DÖNEMİ'NDE ACLÛN KALESİ

Moğollar 1260 yılında Aclûn şehrini ve kalesini tahrip etmişlerdi. Bu konuyla ilgili olarak Ebu'l-Fidâ, Moğol kumandanı Ketboğa'nın askerleri tarafından muhasara edilen Aclun şehrinin el-Melik en-Nâsır'ın emriyle Moğollara teslim edildiğini ifade etmektedir. Bunun yanı sıra Ebu'l-Fidâ şehri teslim alan Moğolların, Aclûn şehrini ve kalesini tahrip ettiklerini de belirtmektedir (Ebu'l-Fidâ, 1997: 313-314).

Memlûk Sultanı el-Melik ez-Zâhir Rükneddin Baybars el-Bundukdarî (1260-1277), Şam diyarında Moğollar tarafından tahrip edilen birçok kaleyi tamir ettirmişti. Sultanın tamir ettirdiği bu kalelerden birisi de Aclûn Kalesi'dir (İbn Abdüzzâhir, 1976: 93; Şeşen, 2009: 27). Sultan Baybars, Aclûn'un bulunduğu bölgeyi Moğollardan geri almış ve Emîr İzzeddin Aybek'i de Aclûn Kalesi'nin tamir edilmesi için vazifelendirmişti. Bunun üzerine kale 1261

yılında tamir edilmiş ve yeni burçlar ilave edilerek daha da büyütülmüştür (Bostan, 1988: 327). Aclun şehrinde ve kalesinde bazı eserler inşa ettiren Memlûk Sultanı ez-Zâhir Baybars aynı zamanda Aclûn'da bir müddet yaşamıştır.

Zâhir Baybars Kulesi'nin bulunduğu sahada bulunup şuan müzede olan bir kitabede, es-Sultan el-Melik ez-Zâhir Baybars es-Sâlihî tarafından (kulenin/tamirin) yapıldığı belirtilmektedir. Buna ilaveten kalenin kuzey tarafının yer aldığı alanda bulunan kitabede ise es-Sultan el-Melik el-Mansur zamanında Aclûn Nâibi Menkvîreş'in Cemâziye'l-Evvel 686'da (Haziran/ Temmuz 1287) mescidin inşasını yenilediği belirtilmektedir (Sözlü, 2009: 19-21). Memlûklerin hem kaleye hem de kale içindeki eserlere gereken önemi vermiş oldukları görülmektedir. Bu durum, Aclûn şehrinin ve kalesinin Memlûkler zamanındaki önemini akla getirmektedir.

Yavuz Sultan Selim'in Mısır seferi esnasında Osmanlı Devleti'ne dâhil edilmiş olan Aclûn, Şam eyaletine bağlı bir sancak olmuştur (Bostan, 1988: 327). XVI. yüzyılda Şam diyarında küçük bir yerleşim yeri haline geldiği anlaşılan Aclûn sancağının, bu yüzyılın ikinci yarısında çeşitli hastalıklar ve çevrede meydana gelen isyanlar neticesinde nüfusunun azalmış olduğu anlaşılmaktadır (Taşkın, 2013: 653-654).

6. SONUÇ

Şam diyarının en kritik noktalarından birisinde bulunan Aclûn Kalesi, yer aldığı bölgenin hâkimiyeti açısından son derece önemli bir yere sahip olduğu açıktır. Kalenin Orta Çağ'da bu stratejik önemini hep korumuş olduğu anlaşılmaktadır. Aclûn Kalesi ilk olarak 1184 yılında Eyyûbîler zamanında Selâhaddin Eyyûbî'nin komutanı İzzeddin Üsâme tarafından Haçlı saldırılarına karşı korunmak amacıyla inşa ettirilmiştir. Bunun yanı sıra daha sonraki zamanda Moğollara karşı Mısır diyarını müdafaa edecek savunma hattının, Memlûkler tarafından Aclûn'da teşekkül ettirilmiş olduğu görülmektedir. Savunma hattının burada oluşturulmasında Aclûn şehrinin bölgede merkezi bir yer olmasının yanı sıra Aclûn Kalesi'nin de bulunmasının etkili olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum hiç kuşkusuz Türk ve İslâm tarihi açısından son derece önemli bir husustur.

Aclûn şehrinde ve kalesinde Eyyûbî ve Memlûk sultanlarından bazılarının yaptırmış olduğu eserler yer almaktadır. Bunun yanı sıra Aclûn'da yetişmiş meşhur bazı şahsiyetler ve âlimler bulunmaktadır. Bu şahıslardan bazılarının el-Aclûnî nisbesini kullanmış oldukları görülmektedir. Bunlara ilaveten Aclûn şehrinde ikamet etmiş olan bazı önemli devlet adamları ve âlimlerin olduğu da bilinmektedir. Ayrıca şehrin önemli bir diğer hususiyeti de ziraat yönüyle gelişmiş olup diğer şehirlere yiyecek ve içecek satan bir yer olmasıdır.

Netice itibariyle Eyyübîler ve Memlûkler döneminde altın çağını yaşayan Aclûn Kalesi, Osmanlılar Dönemi'nde seleflerine nazaran önemini yitirmiş ve nihayetinde son asırlardaysa eski stratejik önemini kaybetmiş olduğu görülmektedir. Orta Çağ'da Şam diyarında Aclûn şehrinin ve kalesinin gerek Haçlılara karşı gerekse Moğollara karşı güçlü bir savunma hattı ve mekânı olarak çok büyük bir görev ifa etmiş olduğunu söyleyebiliriz.

KAYNAKÇA

- İbn Abdüzzâhir, el-Kâdî Muhyiddin. (1976).*er-Ravz ez-Zâhir fî Sîret el-Melik ez-Zâhir*, Tah. Abdülâziz el-Huveytîr. Riyad.
- İbn Battûta. (1992). *Rihle İbn Battûta*. Beyrut: Dâr Sâdır.
- Bostan, İ. (1988). Aclûn. *İslâm ansiklopedisi (TDV)*. İstanbul, C. I, s. 326-327.
- el-Cevherî İsmail b. Hammâd. (1990).*es-Sihâh Tâc el-Luğa ve Sihâh el-Arabiyye*. Tah. Ahmed Abdulğafûr Attâr, C. III, Beyrut: Dâr el-İlim.
- el-Cehînî, M. (2008) *İtlâle alâ el-İmâre el-Harbiyye fî şark el-Âlem el-İslâmî abr el-Usûr*. Kahire.
- Ebu'l-Fidâ, 'İmâd ed-Din İsmail b. Ali. (1997). *Târihu Ebi'l-Fidâ (el-Muhtasar fî Ahbâr el-Beşer)*. C. II, Beyrut: Dâr el-Kütüb el-İlmiyye.
- Evliyâ Çelebi b. Derviş Mehmed Zillî. (2005). *Evliyâ Çelebi Seyahatnâmesi*. Haz. Yücel Dağlı v.dğr., IX. Kitap, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Eyice, S. (2001). "Kale", *İslâm Ansiklopedisi (TDV)*. İstanbul, C. XXIV, s. 234-242.
- İbn Manzûr (t.y.). *Lisân el-Arab*. Tah. Abdullah Ali el-Kebîr-Muhammed Ahmed Hasb Allâh-Hâşim Muhammed eş-Şâzelî, C. VI, Kahire: Dâr el-Maârif.
- Mu'cem el-Vasît*, 2008, Kâhire.
- el-Müncid fî el-Luğa*, 2008, Beyrut: Dâr el-Maşrık.
- el-Müncid fî el-'Âlâm*, 2008, Beyrut: Dâr el-Maşrık.
- Mütercim Âsım Efendi. (2014). *el-Okyânûsu'l-Basît fî Tercemeti'l-Kâmûsi'l-Muhît/Kâmûsu'l-Muhît Tercümesi*. C. IV, İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları.
- Sözlü, H. (2009). *Ürdün-Aclûn'daki mimari eserler*. (Yüksek Lisans Tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van.
- Şeşen, R. (2009). *Sultan Baybars ve Devri (1260-1277)*, İstanbul.
- Şeşen, R. (1995). Eyyübîler. *İslâm ansiklopedisi (TDV)*. İstanbul, C. XII, s. 20-31.
- Şeşen, R. (2002). Eyyübîler. *Türkler ansiklopedisi*. Ankara, C. V, s. 102-146.
- Taşkın, Ü. (2013). XVI. Yüzyılda Aclun Şehri ve kasabalarının nüfusu. *Turkish Studies*, 8(7), 645-654.
- Uğur, M. (1988). Muhammed b. Ahmed el-Aclûnî. *İslâm ansiklopedisi (TDV)*. İstanbul, C. I, s. 328.
- Yardımlı, A. (1988). İsmâil b. Muhammed el-Aclûnî. *İslâm ansiklopedisi (TDV)*. İstanbul, C. I, s. 327-328.
- ez-Zebîdî, Seyyid Muhammed Murtazâ el-Hüseynî. (2000). *Tâc el-'Ârûs min Cevâhir el-Kâmûs*. Tah. İbrahim et-Terzî, C. XXII, Kuveyt: et-Türâs el-Arabî.

EXTENDED ABSTRACT

The importance of the castles built in geographically strategic cities is quite high. In general, a castle was built in these cities, and in some cases, the castle that was built in a city became so important that the city would be called with the name of the castle. This is due to the fact that the city had a very special role in making the city an important place. In this sense, it is an undoubted fact that the safest, sheltered places built for the preservation of strategic positions in the Middle Ages were castles. It is because the best harbor to be quickly sheltered in the face of sudden raids in a large region or city is a castle with fortified walls. It is seen that many castles were built for this purpose in the Middle Ages, one of which built here is the Aclun Castle, a strategic castle of Damascus. Today, Aclun city is one of the provinces of Jordan. Aclun city was conquered by the Muslims as a result of the conquests made during

the reign of Rashid Caliphs. There are some important aspects of the city of Aclûn in terms of Turkish and Islamic History. In this context, one of the most important aspects of the city is that the defense line to defend the land of Egypt against the Mongols was established by the Mamluks here. Aclun city became quite a big and important city in the period of el-Melik en-Nâsir Muhammed b. Kalavun, one of the most important sultans of the Mamluks. One of the important features of Aclûn city is that it was a place to sell food and drinks to other cities. Moreover, some famous people and scholars were raised in this city. Some of these individuals took the title of “al-Aclûnî”. Ismâil b. Muhammed al-Aclûnî, the author of *Keşfü'l-Hafâ*, and Muhammad b. Ahmed al Aclûnî who taught Hadith especially *Sahih-i Bukhari* can be given as examples. In addition, there were some important scholars working in the Aclun Castle. For example, Ibn al-Kuff, who was famous in the fields of surgery, orthopedics and clinical treatment, was a doctor in the Aclun Castle. In addition, there are monuments built by some of the Sultans of Ayyubid and Mamluk in the Aclun City and Castle. This is also a feature that makes the city and the castle important in cultural terms. It is clear that the Aclun Castle, which is located in one of the most critical points of the Damascus, has a very important place in terms of its dominance over the region. It is understood that the castle always maintained this strategic importance in the Middle Ages. As a strategic castle, Aclun was surrounded by a moat. Although the castle was small, it was a very strong with soldiers, military munitions, food and beverages. Aclun Castle, on the other hand, was where some people were arrested and imprisoned. It was an exile city in this respect. It is seen that the Aclun Castle, which was built by Izzeddin Usâme, the commander of Salâhaddin Eyyûbî, in 1184, was built in order to protect against the attacks of the Crusaders. An important function of the castle at the time of the Ayyubids was the obedience of the Bedouin who plundered and the protection of the people against their plunder. In the following period, the Mongols destroyed the city and castle of Aclûn in 1260. The Mameluke Sultan Baybars repaired many of the castles destroyed by the Mongols in the land of Damascus. One of these castles repaired by the Sultan was the Aclun Castle. Sultan Baybars took back the area where Aclûn was located from the Mongolians and charged Emîr Izzeddin Aybek with the repair of Aclûn Castle. Accordingly, the castle was repaired in 1261 and further expanded by adding new bastions. There were undoubtedly some important reasons why both Sultan Baybars and some other Mamluk sultans attached importance to the Aclun Castle. For example, the defense line against the Mongols to defend the land of Egypt was established by the Mamluks in Aclûn. It is understood that Aclun city's being a central place in the region as well as Aclun Castle's being here were effective in formation of the line of

defense in this city. This is undoubtedly a very important issue in terms of Turkish and Islamic history. Aclun Castle, which lived its golden age in the period of the Ayyubis and Mamluks, lost its importance compared to its predecessors in the Ottomans Period, and it was seen that in the last centuries it totally lost its old strategic importance. It can be claimed that Aclun city and castle played a very important role as a strong line defense against both the Crusaders and the Mongols in the land of Damascus in the Middle Ages.

Ekler¹:

Ek 1 - Aclûn Kalesi

Ek 2 - Aclûn Kalesi'nin İçerden Bir Bölümünün Görünümü

---

¹ Eklerde yer alan fotoğraflar tarafımızdan çekilmiştir.

Ek 3 - Aybek b. Abdullah Kulesi'ne Giden Merdiven

Ek 4 - Kalede Bulunan Burçlardan Birisi